

NVE
Postboks 5091
Majorstuen
0301 OSLO

Høringsuttalelse i sak 202404975

Vestre Toten Kommunes søknad om nedleggelse av Veltmanåa Dam.

Denne høringsuttalelsen er skrevet av beboere i nærmiljøet til Veltmanåa Dam, heretter benevnt som Badedammen som er det lokale navnet på dammen.

Kommunen la dessverre ikke til rette for noen lokal høring / muligheter for innspill før de fattet sitt vedtak i kommunestyret høsten 2023. Ordfører før valget i 2023 lovde at det skulle arrangeres et folkemøte før saken kom til politisk behandling, men det skjedde aldri. Vi ønsker derfor med vår uttalelse å få frem konsekvensene av en nedleggelse av Badedammen for lokalmiljøet / allmenheten på Raufoss, som vi mener er sterkt underkommunisert i søknaden.

Konsekvenser for nærmiljøet

Kommunens begrunnelse for nedleggelse er i sin enkelthet svært provoserende for nærmiljøet. Kommunen begrunner ønsket om nedleggelse med at Badedammen ikke lenger har noen funksjon for dem som eier av dammen. Riktignok ble dammen anlagt av Raufoss Ammunisjonsfabrikker for å sikre slukkevann, men helt siden opprettelsen har dammen fungert som et badeanlegg og friområde for befolkningen på Raufoss. Det ble bygget et badehus for omkledding, stupetårn og et grunt område av dammen ble sikret med gjerde for de minste barna (som fortsatt eksisterer).

Da dammen ble etablert tidlig på 50-tallet, lå den "langt inne i skogen", men etter hvert som Raufoss har vokst, både i antall innbyggere og utbredelse, ligger den nå med boligbebyggelse tett inntil på østsiden. På vestsiden ligger nye Raufoss Barneskole som nærmeste nabo, og Raufoss Stadion (fotball og ski), videre vestover er det etablert flere nye boligfelt og flere er under planlegging.

Vestre Toten kommune generelt og Raufoss spesielt, har i de senere årene opplevd en befolkningsvekst, som en av få kommuner i Innlandet. Dette skyldes i stor grad Industriparken på Raufoss, som har vokst betydelig grunnet økende aktivitet. Det er antydnet at i størrelsesorden 1000 nye stillinger skal etableres og bemannes i løpet av de nærmeste 1-2 årene. Kommunen legger til rette for at mange av disse vil være innflyttere til kommunen, og håper at de vil etablere seg her på Raufoss. Dette tilsier et økende behov for lett tilgjengelige rekreasjonsområder og "grønne lunger".

I 70 år har store og små benyttet Badedammen til rekreasjon og bading, den er blitt benyttet til svømmeopplæring og som skøytebane på vinteren, barneskolene benytter dammen i undervisningssammenheng og til ulike aktiviteter, flere prøver seg på fiske, og det er et rikt dyre og fugleliv i tilknytning til dammen. Det er i dette perspektivet

uforståelig at kommunen begrunner nedleggelsen med at dammen ikke har noen funksjon.

Badedammen er eneste alternativ for frilufts bad på Raufoss og kan nås av alle uten behov for bil kjøring. På godværsdager er det svært mange som benytter dammen. Det foreligger planer for bygging av flere hundre boenheter i umiddelbar nærhet av Badedammen, dette er leiligheter uten egen hage som vil ha stor nytte av en slik grønn lunge. Etter vårt syn burde kommunen heller ha rustet opp anlegget for å skape et attraktivt bomiljø, i stedet for å ødelegge det.

I sin beskrivelse av ulempene ved nedleggelse, skriver kommunen «*området vil ikke miste sin rekreasjonsverdi*», men for de som til tider ønsker å bade vil verdien reduseres». Dette er en innlysende feil beskrivelse av ulempene. Det virker som kommunen i sin søknad bevisst bagatelliserer ulempene for lokalbefolkningen, og minimaliserer bruken av anlegget. Bruken er langt større en kommunen beskriver. Det ser vi som naboer, og et synlig bevis for dette er at Facebook siden «Badedamvennene» har 1433 medlemmer. Når dammen er revet har den selvsagt ikke lenger noen verdi for de som ønsker å bade. Rekreasjonsverdien vil dermed også bli svært redusert, men i hvor stor grad, vil avhenge av hvilke avbøtende tiltak som iverksettes.

Naturmangfold

I området rundt Badedammen har det etablert seg en rik flora og fauna med et rikt fugle- og dyreliv. dette gjelder spesielt amfibier, fugler, blomster og planter.

I flere år nå har det vært Bever i dammen, og disse har etablert sin hytte ved innløpet til dammen. En rekke andearter hekker og bruker dammen som oppvekstområde for sine avkom, og det er et mangeartet fugleliv rundt dammen. Blant annet er det jevnlig besøk av Hegre. Vi registrerer derfor med stor forundring at konsekvens for naturmangfoldet ikke er vurdert i det hele tatt i saksframlegget til kommunestyret. I søknaden til NVE er en del av artene som finnes i området listet opp, men konsekvensene ved nedleggelse for disse er ikke vurdert. Det henvises til at en del undersøkelser må avventes til snø og is er borte. Vedtaket om nedleggelse ble fattet av kommunestyret i november 2023, så det hadde vært fullt mulig å gjennomføre slike undersøkelser før søknad om nedleggelse ble sendt. Det framgår også av søknaden at det må gjennomføres en miljøvurdering. Etter vår oppfatning skulle en slik vurdering selvsagt vært på plass før kommunestyret vedtok å rive dammen, og søknad om nedleggelse ble sendt.

Det er et stort tankekors at da lokalbefolkningen på slutten av 90 tallet avholdt en stor dugnadsaksjon for å ruste opp dammen og området rundt, fikk vi strenge restriksjoner fra kommunens daværende miljørådgiver med hensyn til inngrep. Dette på grunn av det rike naturmangfoldet som hadde etablert seg i og rundt dammen. Dette har tydeligvis ingen betydning lenger.

Økonomi

Kostnader med vedlikehold av damanlegget har vært framført som det viktigste argumentet for nedleggelse.

Nedleggelse er kostnadsberegnet til 2 326 000 kr, mens en opprettholdelse vil koste 1 403 000 kr samt løpende driftskostnader på kr 144 000,- pr år i 20 år.

En redusert investering i år 0 på kr 923 000,- vil over 20 år gi en rentebesparelse på ca. 1,1 million kr ved 5% rente. Samlet innsparing ved å rive Badedammen vil dermed være i underkant av kr 900 000,-.

Det er ikke opplyst hvilke avbøtende tiltak som innberegnet i nedleggelseskostnaden, og hvor mye disse er kostnadsberegnet til. Ut ifra teksten i saksframlegget til kommunestyret hvor det om nedleggelseskostnad heter «Fjerne eksisterende dam», er det mye som tyder på at det ikke er kalkulert inn avbøtende tiltak, eller i alle fall i svært begrenset omfang.

Tas det hensyn til nødvendige avbøtende tiltak for å opprettholde en rekreasjonsverdi av området, vil en nedleggelse av Badedammen med stor sannsynlighet bli dyrere for kommunen enn å bevare den.

Vår frykt er at det med kommunens anstrengte økonomi ikke vil finnes midler til å etablere et attraktivt rekreasjonsområde, men at området blir liggende som et åpent sår/sump inntil det blir gjenvokst av krattskog etter noen år.

Avbøtende tiltak

Lokalbefolkningens klare oppfatning er at kommunestyrets vedtak om rivning er fattet på et sviktene grunnlag, hvor konsekvensene for nærmiljø og natur ikke er tilstrekkelig vurdert og hensyntatt. Vi ber derfor NVE primært om å avslå kommunens søknad om nedleggelse av Badedammen.

Sekundært må NVE stille klare krav til avbøtende tiltak slik at området opprettholdes som et attraktivt friområde for lokalbefolkningen, og ikke blir liggende som et sump / myrområde som etter en del år vokser igjen, og mister all rekreasjonsverdi.

Viktige avbøtende tiltak vil være å etablere flere terskler slik at det opprettholdes vann i et større areal av damområdet, enn bare der Veltmanåa vil finne sitt løp.

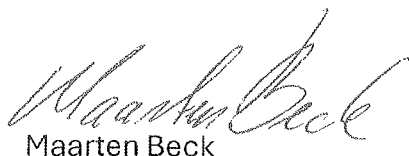
Dette vil være positivt for rekreasjonsverdien, og også for naturmangfoldet.

I tørrlagte områder må det tilføres jordmasser av en slik kvalitet at det kan sås gras, og massene må arronderes slik at området kan benyttes av befolkningen.

Vi ber om at våre synspunkter i denne høringen tillegges den vekt som nærmiljøet og lokalbefolkningen på Raufoss har fortjent.

Raufoss 27.01.2025

På vegne av beboerne i nærområdet, hvorav 238 har signert på et opprop om å beholde Badedammen.

Maarten Beck

Lars Harald Nilsen